
WSPOMNIENIE O PROFESORZE SEWERYNIE CHAJTMANIE

W dniu 20 sierpnia 2012 r. w Warszawie zmarł prof. dr inż. Seweryn Chajtman, twórca i organizator pierwszych w Polsce studiów inżyneryjno-ekonomicznych, wybitny przedstawiciel nurtu technicznego w naukach o organizacji i zarządzaniu. Profesor Chajtman urodził się 5 sierpnia 1919 roku w Warszawie. W roku 1939 ukończył Państwową Wyższą Szkołę Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i St. Rotwanda. Pracę zawodową rozpoczął w 1938 r. w Warszawie. Po wybuchu wojny wyjechał do Lwowa, a następnie dalej na wschód, na tereny ówczesnej Ukrainy. W czasie wojny pracował w licznych przedsiębiorstwach na stanowiskach inżyniera. W 1942 r. wstąpił w szeregi Armii Czerwonej, biorąc udział w walkach na kilku frontach. W bitwie pod Wielkimi Łukami został ciężko ranny. Po koniec 1943 roku, po wyjściu ze szpitala, podjął pracę w Fabryce Narzędzi w Moskwie na stanowiskach technicznych. W 1945 roku rozpoczął uzupełniające studia magisterskie w Instytucie Inżyneryjno-Ekonomicznym w Moskwie. Po ukończeniu studiów w 1947 roku został zatrudniony jako aspirant w Katedrze Organizacji i Planowania Przedsiębiorstw Budowy Maszyn w tymże Instytucie. W kwietniu 1951 r. obronił pracę doktorską, zaś w 1952 r. powrócił do kraju.

Profesor Seweryn Chajtman był pracownikiem i profesorem Politechniki Warszawskiej w latach 1952–1968 oraz 1991–1995. W roku 1952 zainicjował i zorganizował nowy typ studiów inżyneryjno-ekonomicznych na Wydziale Mechanicznym Technologicznym PW oraz opracował jego programy kształcenia. W ten sposób Politechnika Warszawska jako pierwsza w kraju po II wojnie światowej rozpoczęła kształcenie na poziomie akademickim nowego typu specjalistów – inżynierów–organizatorów, na poziomie porównywalnym z najnowocześniejszymi wówczas

standardami nauczania, wcześniej nieznanymi w kraju. Wzorem dla studiów w Politechnice Warszawskiej były, z jednej strony, studia inżynieryjno-ekonomiczne prowadzone w ZSRR, z drugiej zaś – studia typu *industrial engineering*, niezwykle popularne m.in. w USA. Już w 1958 r. w Politechnice Warszawskiej były prowadzone zajęcia z konstrukcji i programowania komputerów według podręcznika amerykańskiego Daniela McCrackena *Programming Business Computers*. Ówczesny program studiów inżynieryjno-ekonomicznych obejmował m.in. takie przedmioty, jak: zarządzanie, rachunkowość, ekonomia, ekonomika przemysłu, prawo pracy, badania operacyjne, programowanie komputerów i ich zastosowania w zarządzaniu przedsiębiorstwami przemysłowymi, co w tamtym okresie (lata 50., lata 60.) nie było zbyt często spotykane na uczelniach w Polsce.

Model kształcenia stworzony przez prof. S. Chajtmana i wdrożony w Politechnice Warszawskiej stał się następnie wzorem dla innych uczelni w Polsce. Warto wspomnieć, iż w latach 1952–1955 Profesor opracował program i był kierownikiem kursu magisterskiego ekonomiki i organizacji przemysłu maszynowego w SGPiS w Warszawie.

W latach 1952–1968 prof. Seweryn Chajtman był kierownikiem nowo utworzonej Katedry Organizacji, Ekonomiki i Planowania w Przemysle Budowy Maszyn oraz Oddziału Inżynieryjno-Ekonomicznego na Wydziale Mechanicznym Technologicznym. W tym okresie zorganizował i rozwinął studia jednolite (dzienne), studia uzupełniające magisterskie i podyplomowe dla inżynierów, studia zaoczne inżynieryjno-ekonomiczne, a także studia doktoranckie oraz podyplomowe studia z zastosowań informatyki.

W marcu 1953 r. w Politechnice Warszawskiej pod kierunkiem Profesora rozpoczęto magisterskie studia inżynieryjno-ekonomiczne dla inżynierów. W roku 1954 odbyła się inauguracja pierwszego cyklu jednolitych dziennych studiów magisterskich. Dzięki osobistemu zaangażowaniu, konsekwencji i pasji prof. Seweryna Chajtmana Wydział Mechaniczny Technologiczny i działający w jego strukturze Oddział Inżynieryjno-Ekonomiczny Politechniki Warszawskiej zyskały w środowisku naukowym oraz gospodarczym kraju miano „warszawskiej szkoły organizacji”.

W 1968 r. prof. S. Chajtman został zmuszony do odejścia z Politechniki Warszawskiej. Do 1975 roku pracował w PAN-ie, a następnie, od 1976 r., w Instytucie Organizacji Przemysłu Maszynowego ORGMASZ w Warszawie. W 1991 r. powrócił do pracy w Politechnice Warszawskiej.

Zakres zainteresowań naukowych i aktywności zawodowej Profesora był niezwykle szeroki. Był wybitnym specjalistą w dziedzinie organizacji produkcji oraz ekonomiki i organizacji przemysłu maszynowego, a także prekursorem w Polsce obecnie niezwykle popularnej i ważnej dyscypliny naukowej, jaką jest informatyka gospodarcza. Wiele prac realizowanych przez Profesora miało charakter pionierski i wniosło znaczący wkład do rozwoju dyscypliny, w której się specjalizował. Był

autorem klasycznych publikacji książkowych z dziedziny organizacji produkcji obejmujących łącznie ponad 100 pozycji, w tym ok. 25 książek.

Profesor S. Chajtman był aktywny naukowo do ostatnich dni. Rozwijał i popularyzował własne oryginalne koncepcje naukowe, dotyczące m.in.: teorii organizacji i zarządzania systemów ergotransformacyjnych, zmian paradygmatów w naukach o organizacji i zarządzaniu i in.

Przed wszystkim jednak Profesor wniósł trwały i znaczący wkład w organizację kształcenia inżynierów–organizatorów w Polsce. Profesor Seweryn Chajtman był wychowawcą wielu setek inżynierów i magistrów inżynierów, którzy piastowali i piastują wiele wysokich stanowisk w przemyśle, szkolnictwie wyższym oraz w urzędach państwowych.

Uczniowie Profesora już w latach 60. wprowadzili do przemysłu pierwsze systemy informatyczne w takich zakładach, jak: RAWAR, FSO, FS Starachowice i in., a także m.in. współorganizowali i kierowali siecią ZETO oraz zaprojektowali system PESEL. Kilku Jego wychowanków jest profesorami na uniwersytetach w USA. Profesor S. Chajtman był promotorem 14 prac doktorskich obronionych w PW. Stworzył własną szkołę naukową, rozwijaną następnie przez Jego następców w PW.

Działalność organizacyjna, naukowa i w zakresie rozwoju kadr prof. S. Chajtmana umożliwiła w następnych latach powstanie i rozwój w Politechnice Warszawskiej Instytutu Organizacji Zarządzania, a następnie Instytutu Organizacji Systemów Produkcyjnych, a także wywarła, pośrednio, olbrzymi wpływ na ukształtowanie się ich profilu naukowego i dydaktycznego.

Model kształcenia stworzony przez Profesora jest nadal kontynuowany i rozwijany, pod nieco inną nazwą i z dostosowanymi do współczesnych potrzeb programami kształcenia, w ramach kierunku zarządzanie i inżynieria produkcji.

Profesor Seweryn Chajtman był odznaczony wieloma medalami wojskowymi i cywilnymi. W roku 1999 otrzymał z rąk Prezydenta RP Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski za wybitne osiągnięcia w pracy naukowo-dydaktycznej oraz za zasługi dla gospodarki narodowej. Profesor S. Chajtman był także członkiem honorowym Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania PAN.

*Opracował: prof. dr hab. inż. Krzysztof Santarek
Instytut Organizacji Systemów Produkcyjnych, Politechnika Warszawska*

